

ЕКОНОМІКА, УПРАВЛІННЯ ТА ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВІ

УДК 336.647

Т. С. Галінська

кандидат економічних наук
Полтавська державна аграрна академія

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИ ЇХ ФІНАНСУВАННЯ

Статтю присвячено дослідженню існуючих джерел формування інвестиційних ресурсів підприємства за різними класифікаційними ознаками; визначено основні чинники, що впливають на структуру інвестиційних ресурсів; обґрунтовано доцільність використання обраного джерела фінансування залежно від параметрів інвестиційного проекту підприємства, розглянуто основні методи фінансування інвестиційної діяльності в сучасних умовах.

Ключові слова: інвестиції, джерела формування інвестиційних ресурсів, самофінансування, акціонування, боргове фінансування.

I. Вступ

Провідна роль інвестицій у суспільному виробництві зумовлена не лише тим, що вони, трансформуючись в елементи реального капіталу, формують матеріальну основу суспільного виробництва і створюють реальні передумови для розширеного відтворення. Модернізація економіки на основі технологічного інноваційного оновлення стимулює інвестиції, викликає необхідне піднесення або "хвилю" інвестиційних витрат. До уваги необхідно взяти такі обставини: по-перше, саме з активізації інвестиційної діяльності у фазі депресії починаються процеси оновлення морально застарілого основного капіталу; по-друге, інвестиційний процес, перетворюючись на процес систематичної реалізації інновацій, впроваджує у виробничий процес найновіші досягнення науково-технічного прогресу. Саме так інвестиції стають визначальним чинником економічного зростання. Останнє ж значною мірою залежить від наукової обґрунтованості орієнтирів, пріоритетів, шляхів розвитку, джерел фінансового забезпечення та інших аспектів інвестиційної стратегії.

II. Постановка завдання

Потреба в збереженні позитивної динаміки економічного зростання, досягнутої останніми роками, та подальші структурні реформи засвідчують актуальність пошуку потенційних джерел формування інвестиційних ресурсів. Світова практика переконує, що за умов відсутності їх чіткої структури, належних кількісних та якісних показників неможливо досягти потрібного рівня розвитку й динамізму інвестиційних процесів. Вищевикладене

зумовлює актуальність проблеми аналізу джерел формування інвестиційних ресурсів підприємства та методів їх фінансування.

III. Результати

Основною метою формування інвестиційних ресурсів підприємства є задоволення його потреб у придбанні необхідних інвестиційних активів та оптимізація їх структури з позиції забезпечення ефективності інвестиційної діяльності. Ефективне формування інвестиційних ресурсів щодо окремих джерел є найважливішою умовою фінансової стійкості підприємства. У свою чергу, обсяги та джерела формування інвестиційних ресурсів багато в чому визначаються структурою капіталу, що склалася на підприємстві в процесі його господарської діяльності, а також вартістю залучення капіталу [6].

Саме в такому розрізі на практиці підприємство сприймає проблему фінансування при прийнятті інвестиційних рішень. Підприємство з більшою чи меншою точністю може визначити свої внутрішні резерви для фінансування проекту (хоча сьогодні в умовах фінансово-податкової й економічної нестабільності це зробити непросто), і головним завданням для підприємства (проектної команди) є залучення додаткових фінансових ресурсів [4, с. 144].

Фінансування реалізації інвестиційного проекту може здійснюватися за рахунок різних джерел. Залежно від рівня розвитку економіки та її особливостей може бути та чи інша модель фінансового забезпечення інвестиційних процесів. Слід зазначити, що в жодній країні не вироблено чітких інструкцій щодо співвідношення окремих джерел інвестування.

Джерела інвестування можна класифікувати за такими ознаками [5, с. 261]:

1. За характером власності:
 - власні;
 - залучені;
 - позичкові.
 2. За видами власності:
 - державні інвестиційні ресурси (бюджетні кошти й кошти позабюджетних фондів, державні позики, пакети акцій та інші основні й оборотні кошти, що належать до державної власності);
 - інвестиційні, у тому числі фінансові ресурси комерційних та некомерційних суб'єктів господарювання, громадських об'єднань, фізичних осіб, у тому числі іноземних. Такі інвестиційні ресурси включають власні та залучені кошти підприємств, а також інституційних інвесторів, у тому числі інститутів спільного інвестування, недержавних пенсійних фондів, страхових компаній тощо.
- За рівнем власності:
- на рівні держави: кошти державного, регіонального та місцевих бюджетів, а також позабюджетних фондів; залучені кошти державної фінансово-кредитної системи; позикові кошти у вигляді державних іноземних запозичень (зовнішній борг держави) і державних облігацій, боргових, товарних та інших позик (внутрішній борг держави);
 - на рівні підприємства: власні кошти; залучені кошти; позичкові кошти.

Принципова відмінність між коштами із внутрішніх і зовнішніх джерел засобів має юридичне підґрунтя – у разі ліквідації підприємства його власники мають право на ту частину майна підприємства, яка залишиться після розрахунків з третіми особами [3, с. 552].

Вибір методів фінансування інвестицій дає змогу розрахувати пропорції в структурі визначених джерел формування інвестиційних ресурсів. Залежно від виду коштів існують такі методи фінансування інвестиційної діяльності, як самофінансування, акціонування, боргове фінансування, фінансування за рахунок дотацій, змішане фінансування.

Найпривабливішим методом фінансування інвестиційних проектів є самофінансування, яке здійснюється виключно за рахунок власних внутрішніх коштів підприємства, до яких належать: чистий прибуток; амортизаційні відрахування; страхові суми відшкодування збитків; іммобілізовані надлишки основних та оборотних коштів, нематеріальних активів тощо. Такий метод фінансування включає можливість підприємства не тільки відшкодувати затрати, а й здійснювати за рахунок отриманого прибутку матеріальне стимулювання працівників, вирішувати питання соціального розвитку і, головне, здійснювати розширене відтворення та розвиток підприємства [5, с. 321].

Акціонування – метод, який використовується для фінансування великих інвестиційних проектів зі значними строками окупності витрат. Акціонерне фінансування здійснюється за рахунок додаткової емісії цінних паперів під конкретний інвестиційний проект, що забезпечує інвесторові участь у статутному капіталі підприємства, при цьому інвестор проводить емісію акцій і розміщення їх серед заінтересованих інвесторів, включаючи державу, інших вітчизняних та зарубіжних суб'єктів підприємницької діяльності; емісію боргових зобов'язань у вигляді інвестиційних сертифікатів, облігацій; формування спеціалізованих інвестиційних компаній, у тому числі пайових.

Боргове фінансування – застосовується при фінансуванні інвестиційних проектів з високою нормою прибутковості (яка перевищує ставку позичкового відсотка) та незначними строками окупності витрат, тобто чітко визначеними шляхами успішної реалізації проекту.

Основою боргового фінансування є інвестиційний кредит, який являє собою економічні відносини між кредитором та позичальником з приводу фінансування інвестиційних заходів на засадах тимчасового користування, платності, цільового використання.

Інвестиційний кредит може функціонувати в таких формах: банківський; державний; міжнародний; податковий; товарний (лізинг); андеррайтинг (викуп корпоративних облігацій).

Різноманітність видів і умов залучення банківського кредиту визначають необхідність ефективного управління цим процесом на підприємствах, що мають значну потребу в цьому виді позикових фінансових коштів. У цьому випадку цілі й політику залучення позикового капіталу конкретизують з урахуванням особливостей банківського кредитування, відокремлюючи в разі потреби в самостійний вид фінансової політики підприємства.

Фінансування інвестиційних проектів шляхом надання дотацій – цей метод використовують для підтримки інвестиційних проектів урядовими чи неурядовими організаціями шляхом надання дотацій, грантів, субвенцій, спонсорської та донорської допомоги. Основним джерелом фінансування інвестиційних проектів у цьому методі є кошти державного та місцевого бюджетів, а також кошти централізованих державних фондів.

Змішане фінансування – базується на комбінаціях різних методів фінансування інвестиційних проектів [4].

IV. Висновки

Таким чином, узагальнено формування системи джерел фінансування інвестицій підприємства має завжди передбачати:

- визначення критеріїв залучення того чи іншого джерела фінансування;

- аналіз можливих джерел фінансування на основі оцінки їх якісних та кількісних характеристик;
- вибір джерел, які найбільше відповідають обраним критеріям; визначення оптимальної структури фінансових джерел.

У системі управління формуванням інвестиційних ресурсів за реальним інвестиційним проектом важлива роль належить обґрунтуванню схеми методів його фінансування. Ця схема визначає склад інвесторів цього інвестиційного проекту, обсяг та структуру необхідних інвестиційних ресурсів, інтенсивність грошових потоків по окремих етапах майбутньої реалізації проекту й ряд інших показників управління проектом.

Список використаної літератури

1. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : учеб. курс / И. А. Бланк. – Киев : Эльга, Ника-Центр, 2008. – 448 с.
2. Ванькович Д. В. Аналіз фінансових джерел формування інвестиційних ресурсів в Україні / Д. В. Ванькович, Н. Б. Демчишак // Фінанси України. – 2007. – № 7. – С. 72–84.
3. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент / В. В. Ковалев. – Москва : Финансы и статистика, 2006. – 768 с.
4. Куриленко Т. П. Проектне фінансування : підручник / Т. П. Кириленко. – Київ : Кондор, 2006. – 208 с.
5. Пересада А. А. Проектне фінансування : підручник / А. А. Пересада, Т. В. Майорова, О. О. Ляхова. – Київ : КНЕУ, 2005. – 736 с.
6. Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств : навч. посіб. / Д. М. Черваньов. – Київ : Знання-Прес, 2006. – 622 с.

Стаття надійшла до редакції 14.08.2014.

Галинская Т. С. Источники формирования инвестиционных ресурсов предприятия и методы их финансирования

Статья посвящена исследованию существующих источников формирования инвестиционных ресурсов предприятия по различным классификационным признакам: определены основные факторы, влияющие на структуру инвестиционных ресурсов; обоснована целесообразность использования выбранного источника финансирования в зависимости от параметров инвестиционного проекта предприятия; рассмотрены основные методы финансирования инвестиционной деятельности в современных условиях.

Ключевые слова: инвестиции, источники формирования инвестиционных ресурсов, самофинансирование, акционирование, долговое финансирование.

Galinskay T. The Sources of Formation of Investment Resources of the Enterprise and the Methods of Their Financing

The need to maintain the positive dynamics of economic growth achieved in recent years, and further structural reforms confirm the relevance of the search for potential sources of investment resources. World practice shows that in the absence of clear patterns, appropriate quantitative and qualitative indicators is impossible to achieve the desired level of development and dynamism of investment processes. The above determines the urgency of the problem analysis of the sources of investment resources of the enterprise and methods of their financing.

The article is devoted to the study of the existing sources of investment resources of the enterprise on different classification criteria, identifies the main factors affecting the structure of investment resources, investigated the feasibility of using the selected funding source, depending on the parameters of the investment project of the enterprise, the basic methods of financing investment activity in modern conditions.

On the basis of analysis of progress of investment processes trends the problems of forming and use of investment resources of enterprises are certain in Ukraine, in particular underinvestments in the fixed assets, worsening of structure of investing of industrial production, unfavorable investment climate. Economic essence of investment resources of enterprise is specified, they are educed essence signs and classification is worked out.

The basic sources of forming of investment resources of enterprises (personal funds of enterprises, bank crediting, bond loans, venture capital, leasing financing, state support) are presented, the analysis of their advantages and defects is conducted, the features of their use are certain in crisis terms. The sequence of development of strategy of forming and increase of investment potential of enterprise is offered by harmonization of his constituents: power and attractiveness. The order of estimation of investment power and investment attractiveness of enterprise is exposed.

The problem of the justification of the investment policy in the future encounter growth opportunities are limited investment resources. Therefore a decisive influence on the efficiency of investment activity are the processes of formation and use of investment resources.

Key words: investments, sources of investment resources, financing, funding, debt financing.